

Wyrok z dnia 20 listopada 2001 r.

II UKN 607/00

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Andrzej Wróbel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2001 r. sprawy z wniosku Marii U. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w J. o emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 26 maja 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wnioskodawczyni Maria U. urodzona 27 stycznia 1938 r., w latach 1967-1998 była zatrudniona w Zespole Opieki Zdrowotnej w U.D. - Sekcji Analiz i Statystyki na stanowisku starszego statystyka medycznego. Umowa o pracę została rozwiązana przez zakład pracy za uprzednim wypowiedzeniem z dniem 30 czerwca 1998 r. Po upływie ponad 6 miesięcy od daty rozwiązania stosunku pracy w dniu 25 lutego 1999 r. Maria U. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w J. po rozpatrzeniu tego wniosku na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U Nr 162, poz. 1118) decyzją z dnia 25 marca 1999r. przyznał wnioskodawczyni Marii U. emeryturę od 1 lutego 1999 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

W odwołaniu do Sądu Okręgowego wnioskodawczyni Maria U. kwestionowała zaskarżoną decyzję w części przyznającej emeryturę od dnia 1 lutego 1999 r., tj. od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek, gdyż z uwagi na osiągnięcie wieku emerytalnego i posiadanie wymaganego okresu zatrudnienia emerytura powinna być przyznana od dnia 1 lipca 1998 r., ponieważ rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło z dniem 30 czerwca 1998 r. Podała, że wniosek o emeryturę złożyła w opóźnionym terminie dlatego, że najpierw występowała do Sądu Pracy z żądaniem przywrócenia

do pracy, ponieważ rozwiązanie z nią umowy o pracę przez zakład pracy nastąpiło z naruszeniem przepisów o wypowiedaniu umów o pracę. Sprawa o przywrócenie do pracy toczyła się w trzech instancjach sądowych. Ostatnia rozprawa, na której nie była obecna, odbyła się w Sądzie Najwyższym w dniu 9 lutego 1999 r. W rozmowie telefonicznej w dniu 24 lutego 1999 r. dowiedziała się od swojego adwokata, że Sąd Najwyższy oddalił odwołanie i wówczas następnego dnia, tj. 25 lutego 1999r. udała się do zakładu pracy w celu złożenia wniosku o emeryturę. Ponadto podniosła, że jest osobą samotną (wdową) i znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, gdyż po rozwiązaniu umowy o pracę przez okres 6 miesięcy pożyczala pieniądze od rodziny i znajomych na utrzymanie licząc na pozytywne załatwienie w Sądzie Pracy sprawy o przywrócenie do pracy. Wskazując na te okoliczności wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie emerytury od 1 lipca 1998 r., tj. od dnia następnego po rozwiązaniu umowy o pracę.

ZUS Oddział w J. wniósł o oddalenie odwołania wnioskodawczynie.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie wyrokiem z dnia 12 stycznia 2000r. oddalił odwołanie wnioskodawczynie. Sąd Okręgowy stwierdził, że przyjęty w decyzji organu rentowego termin wypłaty emerytury od dnia 1 lutego 1999r. jest prawidłowy dlatego, że Maria U. z wnioskiem o emeryturę wystąpiła do ZUS w dniu 25 lutego 1999 r., zaś fakt wcześniejszego wytoczenia powództwa o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne nie ma w tej sprawie istotnego znaczenia. Zgodnie bowiem z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U Nr 162, poz. 1118) świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Powyższy wyrok Maria U. zaskarżyła apelacją, w której przytoczyła te same okoliczności jak uprzednio w odwołaniu i na tej podstawie wniosła o jego zmianę i przyznanie emerytury od dnia 1 lipca 1998r.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji wnioskodawczynie.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie wyrokiem z dnia 26 maja 2000 r. [...] oddalił apelację.

W ocenie Sądu zaskarżony wyrok oddalający odwołanie wnioskodawczynie od decyzji organu rentowego przyznającej emeryturę od dnia 1 lutego 1999 r. jest prawidłowy i zgodny z prawem. Stosownie do powołanego przez Sąd Okręgowy w uza-

sadnieniu zaskarżonego wyroku przepisu ustawy o emeryturach i rentach - świadczenia wypłaca się od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Emerytury organ rentowy nie przyznaje z urzędu. Do przyznania tego świadczenia wymagany jest wniosek osoby zainteresowanej, zgłoszony na piśmie lub ustnie do protokołu w organie rentowym. Taki wniosek ma na celu powiadomienie organu rentowego o woli zainteresowanego do skorzystania z przysługującego mu prawa do tego świadczenia. Wniosek taki może być zgłoszony w dowolnym czasie. Bezsporne jest, że wnioskodawczyni Maria U. z wnioskiem o emeryturę wystąpiła do organu rentowego w dniu 25 lutego 1999 r. W tej sytuacji faktycznej i prawnej Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że decyzja organu rentowego przyznająca wnioskodawczyni emeryturę od dnia 1 lutego 1999 r. jest prawidłowa i zgodna z art. 129 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U Nr 162, poz. 1118). Przepis ten stanowi, że wypłata świadczeń następuje od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Sąd stwierdził, że taka zasada wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych obowiązująca na mocy tego przepisu ustawy oznacza, że roszczenie wnioskodawczyni o wypłatę emerytury za okres wsteczny tj. poprzedzający miesiąc luty 1999 r., w którym zgłoszony został wniosek jest bezpodstawne, ponieważ nie ma uzasadnienia prawnego.

W ocenie Sądu organ rentowy w tej sprawie nie popełnił żadnego błędu. Ryzyko utraty świadczenia za okres poprzedzający miesiąc luty 1999 r., w którym zgłoszony został wniosek o emeryturę, ponosi sama zainteresowana. Złożenie wniosku w miesiącu lutym 1999r. powoduje utratę możliwości otrzymania emerytury za okres wsteczny.

Wnioskodawczyni w kasacji od powyższego wyroku zarzuciła: I. naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię, a to przepisu 129 ust. I ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez przyjęcie, iż powódce nie należy się emerytura od dnia 1 lipca 1998 r., mimo że dopiero 9 lutego 1999 r. zakończyła się prawomocnym wyrokiem sprawa o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę, a tym samym nie miała możliwości wcześniejszego dochodzenia swoich praw. Wskazując na powyższą podstawę pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie oraz wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Jednocześnie wniósł o przy-

wrócenie wnioskodawczyni terminu do wniesienia kasacji, bowiem jego przekroczenie nastąpiło z przyczyn niezależnych od Marii U.

W ocenie skarżącej Sąd Apelacyjny bezzasadnie przyjął, iż świadczenie emerytalne wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Świadczenie emerytalne powinno zostać przyznane skarżącej od dnia 1 lipca 1998 r., kiedy to osiągnęła wiek emerytalny oraz spełniła wymagania dotyczące okresu zatrudnienia.

Uzasadniając wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji pełnomocnik podniósł, że uchybienie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od wnioskodawczyni, bowiem dopiero w dniu 9 lutego 2000 r. wyrok Sądu Pracy o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę stał się prawomocny, a tym samym Maria U. nie mogła w terminie wcześniejszym złożyć uczestnikowi stosownego zgłoszenia. Wnioskodawczyni zaraz po otrzymaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie wraz z uzasadnieniem zwróciła się z prośbą o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu, co uczyniono dopiero w dniu 20 lipca 2000 r., a tym samym skoro uchybienie terminu nastąpiło bez winy Marii U., nie może pociągać dla niej ujemnych skutków procesowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie ma usprawiedliwionych podstaw. Nie jest trafny zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem przepisu art. 129 I ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118) stanowiącego, że świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2 tego przepisu, który nie ma zastosowania w rozpatrywanej sprawie.

Okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy są niesporne. Bezsporne jest w szczególności, że wnioskodawczyni Maria U. z wnioskiem o emeryturę wystąpiła do organu rentowego w dniu 25 lutego 1999 r., zaś ustawowe przesłanki nabycia prawa do emerytury spełniła, jak twierdzi, z dniem 1 lipca 1998 r. Z przepisu art. 129 ust. 1 ustawy wynika jednoznacznie, że w przypadku, gdy prawo do emerytury powstało w dniu miesiąca wcześniejszego niż miesiąc, w którym złożono

wniosek o przyznanie prawa do emerytury, wówczas świadczenie wypłaca się od miesiąca, w którym zgłoszono taki wniosek. Fakt wcześniejszego wytoczenia powództwa o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne nie ma zatem znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, zaś zawarty w kasacji zarzut braku możliwości wcześniejszego, tj. przed prawomocnym wyrokiem w sprawie uznania za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę, dochodzenia prawa, jak się należy domyślać, do emerytury jest całkowicie bezpodstawny. Toczące się postępowanie w sprawie uznania wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne nie stoi bowiem na przeszkodzie złożeniu wniosku o przyznanie prawa do emerytury i przyznaniu takiego prawa, gdy zostanie bezspornie ustalone, że wnioskodawca spełnia ustawowe przesłanki nabycia takiego prawa.

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====